



**Opinia do ustawy o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar  
wystąpień wolnościowych w latach 1956-1983  
(druk nr 523)**

**I. Cel i przedmiot ustawy**

Przedłożona Senatowi ustawa o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar wystąpień wolnościowych w latach 1956-1983 ma na celu przyznanie jednorazowego świadczenia pieniężnego członkom rodzin tych osób, które na skutek działań wojska, milicji i innych organów aparatu bezpieczeństwa poniosły śmierć w związku z wystąpieniami wolnościowymi na rzecz odzyskania przez Państwo Polskie suwerenności, niepodległości oraz respektowania praw człowieka i obywatela:

- w czerwcu 1956 r. w Poznaniu,
- w październiku 1957 r. w Warszawie,
- w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu (w Elblągu, Gdańsku, Gdyni i Szczecinie),
- w czerwcu 1976 r. w Radomiu albo
- w okresie stanu wojennego trwającego od 13 grudnia 1981 r. do dnia 22 lipca 1983 r.

Świadczenie w wysokości 50 tys. złotych będzie przysługiwało każdemu członkowi rodziny, przy czym przez członka rodziny należy rozumieć: małżonka, dzieci własne i przysposobione, rodziców oraz osoby przysposabiające.

Organem właściwym w sprawie przyznania świadczenia jest Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Przyznanie i odmowa przyznania świadczenia będzie następowała w formie decyzji administracyjnej.

Ustawa stanowi, że kwoty wypłaconego świadczenia będą wolne od podatku dochodowego od osób fizycznych.

Świadczenie pieniężne nie będzie przysługiwało tym członkom rodzin, którym na podstawie art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zgodnie z uchwałą nr 32/2008 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2008 r.) Prezes Rady Ministrów przyznał płatną jednorazowo rentę specjalną z tytułu śmierci osób, w wyniku działań wojska i milicji w Gdańsku, Gdyni, Szczecinie i w Elblągu w grudniu 1970 r. Członkom rodzin, którzy otrzymali płatną jednorazowo rentę specjalną w wysokości niższej niż 50 tys. zł., przysługiwać będzie świadczenie pieniężne w kwocie stanowiącej różnicę między tą kwotą a kwotą przyznanej renty specjalnej.

## **II. Przebieg prac legislacyjnych**

Projekt ustawy został wniesiony do Sejmu przez Radę Ministrów. Stał się przedmiotem prac sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny.

Powołana została podkomisja nadzwyczajna. W efekcie prac podkomisji przyjęto jedną poprawkę, mającą na celu doprecyzowanie art. 4 ust. 3. Polegała ona na wskazaniu obowiązku dołączenia, do wniosku o przyznanie świadczenia pieniężnego, odpisu skróconego aktu stanu cywilnego potwierdzającego zawarcie małżeństwa.

Podczas prac podkomisji i Komisji omawiano również inne kwestie (podniesione w opinii pisemnej Jana Lipskiego – eksperta do spraw legislacji) związane z zasadą równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji. Przedmiotem dyskusji była propozycja przyznania świadczenia pieniężnego rodzinom tych osób, które poniosły śmierć w związku z wystąpieniami wolnościowymi, na skutek działań wojska, milicji i innych organów aparatu bezpieczeństwa w okresie od 22 lipca 1983 r. do 4 czerwca 1989 r., a także rodzinom ofiar indywidualnych wystąpień wolnościowych.

Na etapie II czytania, które miało miejsce na 38 posiedzeniu w dniu 18 marca 2009 r., zgłoszone zostały 3 poprawki, w związku z czym projekt ustawy został skierowany ponownie do Komisji.

Przedmiotem zgłoszonych poprawek było przyznanie świadczenia pieniężnego rodzinom tych osób, które poniosły śmierć w związku z wystąpieniami wolnościowymi, na skutek działań wojska, milicji i innych organów aparatu bezpieczeństwa w okresie od 22 lipca 1983 r. do

4 czerwca 1989 r. oraz objęcie uprawnieniem do zadośćuczynienia finansowego rodzin ofiar indywidualnych wystąpień wolnościowych.

W III czytaniu Sejm nie przychylił się do propozycji zawartych w zgłoszonych poprawkach. Ustawa została uchwalona na 39 posiedzeniu, w dniu 2 kwietnia 2009 r.

### **III. Uwagi szczegółowe**

W art. 9 ustawy zawarto przepis, który stanowi, że kwoty świadczenia pieniężnego wypłacone na podstawie ustawy, są wolne od podatku dochodowego. Przedmiotem tego przepisu jest zatem zwolnienie z opodatkowania podatkiem dochodowym świadczenia o charakterze odszkodowawczym.

Wątpliwości budzi umieszczenie tego zwolnienia w przepisach merytorycznych uchwalanej ustawy. Zgodnie z zasadami techniki prawodawczej ustawodawca winien mieć na uwadze spójność systemu prawa oraz związany jest zakazem rozproszenia materii.

Ustawa powinna wyczerpująco regulować daną dziedzinę spraw, jednak zwolnienie podatkowe należy również (a może przede wszystkim) do dziedziny prawa daninowego i powinno znajdować się w ustawie regulującej całościowo właśnie tę dziedzinę prawa.

To właśnie ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych, w art. 21 ust. 1, zawiera katalog dochodów zwolnionych z opodatkowania tym podatkiem, którym objęte są zwłaszcza różnego rodzaju świadczenia o charakterze odszkodowawczym lub zadośćuczynienia.

Mając na uwadze powyższe należy rozważyć wprowadzenie następującej poprawki:

### **IV. Propozycja poprawki**

1) art. 9 otrzymuje brzmienie:

"Art. 9. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.) w art. 21 w ust. 1 w pkt 133 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 134 w brzmieniu:

"134) świadczenia pieniężne otrzymane na podstawie ustawy z dnia ... o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar wystąpień wolnościowych w latach 1956-1983 (Dz. U. Nr ..., poz. ...).".

albo:

2) art. 9 otrzymuje brzmienie:

"Art. 9. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.) w art. 21 w ust. 1 dodaje się pkt 3e w brzmieniu:

"3e) świadczenia pieniężne otrzymane na podstawie ustawy z dnia ... o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar wystąpień wolnościowych w latach 1956-1983 (Dz. U. Nr ..., poz. ...),".

*Beata Mandylis*

*Główny legislator*